

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE ZÁKLAD ŽIVOTA

Ivana Priehodová

VŠETCI SME ZAČÍNALI V ŠKOLSKÝCH LAVICIACH, JEDNI Z NÁS V NICH ZOTRVALI KRÁTKO, INÍ DLHŠIE A NIEKTORÍ SA DO NICH VRÁTILI ZNOVA. ALE TO SA UŽ POSTAVILI PRED KATEDRU, ABY ZÍSKANÉ POZNATKY A VEDOMOSTI ODOVZDÁVALI ĎALEJ A PRIPRAVOVALI ĎALŠÍCH A ĎALŠÍCH NA POVOLANIA, PRE ŽIVOT. VŠETCI TÍ, KTORÍ SA V ŠKOLSKÝCH LAVICIACH OCITLI, SA STALI POMYSELNÝMI KRONIKÁRMII ŠKOLSTVA, PAMÄTNÍKMII ZRIAĎOVANIA ŠKÔL, VÝSTAVBY NOVÝCH BUDOV, PRÍSTAVBY ŠKOLSKÝCH ZARIADENÍ, ROZŠIROVANIA AREÁLOV, ALE AJ ZMIEN, KTORÝMI VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES PREŠIEL. ŽIACI, UČITELIA I SKUPINA NEPEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKOV TAK KAŽDODENNOU PRÁCOU I DOSIAHNUTÝMI VÝSLEDKAMI ZAZNAMENÁVA HISTÓRIU ŠKOLSTVA.

Bystričianske školstvo od prvopočiatkov

Nadobudnutie vzdelania v minulosti nepatriilo medzi jednoduchú záležitosť. Dedinské školy poskytovali iba základy vzdelania, ktoré mali budúcim roľníkom pri gazdovaní postačovať. Doposiaľ najstaršiu zmienku o bystričianskej škole máme zo začiatku 19. storočia v cirkevnej knihe *Protoculum*. Ale podľa poznatkov o jestvovaní prvých škôl na území Slovenska sa dá usudzovať, že škola v tejto lokalite vznikla už skôr. Zvyčajne prvé vzdelávacie zariadenia vznikali pri farách. Vyučovalo sa v domoch pri kostole alebo priamo v sakristii a tieto školy pripravovali deti na sviatosti. Okrem cirkvi sa na zriaďovaní škôl podieľalo aj zemepanstvo.

Z uvedeného prameňa *Protoculum* sa dozvedáme, že v rokoch 1810 - 1847 v Bystričanoch už bola zriadená farská škola, ktorá každoročne mala v priemere 20 žiakov. V zázname z roku 1842 je uvedených 17 žiakov a ako učiteľ Štefan Detrois. Úroveň školstva však v tomto období bola slabá a na nízku gramotnosť obyvateľov vplývali aj silné maďarizačné tlaky od druhej polovice 19. storočia. V miestnych školách sa vyučovalo len čítanie, písanie a rätanie, a to iba základy, čo bolo nedostačujúce a ešte začiatkom 20. storočia mnohí nevedeli dobre písať ani čítať a v prípade potreby sa podpisovali iba krížikom. Na zlý stav vzdelanosti vplývala aj slabá dochádzka detí na vyučovanie, pretože väčšina rodičov zamestnávala deti domácimi prácami alebo

Škola pri hradskej

počas sezónnych poľnohospodárskych prác ich vzali so sebou do iných miest, kde nenavštevovali žiadnu školu.

Učiteľovi v spoločensko-sociálnom postavení prináležalo osobitné miesto. Tešil sa všeobecnej vážnosti a úcte zo strany rodičov a ostatných občanov obce, ale vyžadovali sa od neho povinnosti, ktoré nesúviseli s pedagogickou činnosťou. Zápisnica z kanonickej vizitácie farnosti zo 17. júla 1821 opisuje jednu z povinností učiteľa. Popri kantorstve musel učiteľ pre potreby kostola a veriacich vyrábať hostie za finančnú odmenu 15 zlatých ročne. Múku potrebnú na zhotovenie hostíí musel dodať kňaz farnosti. Za svoju prácu dostával učiteľ cirkevnej školy nielen finančnú odmenu, ale aj naturálie. Týždenne dostával od jedného žiaka tri groše a jedno vajce. V „suchých dňoch“ za všetkých žiakov jeden chlieb a 15 grošov. Počas zimy voz dreva.

Podľa záznamov z roku 1862 sa budova cirkevnej školy v Bystričanoch nachádzala v časti Pusté v dome číslo 62. Toho času bol učiteľom Ján Juriga (až do roku 1874). Od roku 1875 - 1892 zastával miesto učiteľa Žigmund Kostoláni, uznávaný učiteľ a kantor. Pochovaný je na miestnom cintoríne vľavo vedľa kaplnky.

V roku 1881 zriadili novú dvojtriednu cirkevnú školu pri kostole a v roku 1893 v nej začal pôsobiť Ján Orbán. V tom istom roku postihlo celú obec nešťastie, veľký požiar zničil strechu školy, a preto ju pokryli škridlou bobrovkou. V rokoch 1898 - 1914 sa v škole vyučovali ročníky od prvého po

Škola a dielne "u Sabatkov"

šiesty a v počiatkoch mala škola okolo 180 žiakov, ale v rokoch 1900 - 1901 poklesol počet žiakov na 150.

Okrem školy na Pustom a pri kostole boli niektoré triedy a ročníky umiestnené aj v iných priestoroch. V budove dnešného poštového úradu (predtým tam sídlil notariát) sa nachádzala škola, žiakmi prezývaná myšacia diera, ale triedy boli aj v dome u Švajlenkovcov. V kaštieli veľkostatkára Majténihho bola umiestnená jedna trieda a v pivničných priestoroch boli zasa dielne na technické práce. Školu miestni obyvatelia volali "u Sabatkov". V roku 1935 postavili v záhrade notára tzv. dolnú školu, v ktorej sa vyučovalo až do roku 1967, keď bola postavená moderná budova s priestranými učebňami na Ul. Mirka Nešporu pre všetky ročníky. Stará škola ostala v užívaní materskej školy.

Predškolské zariadenia

Materská škola Bystričany, neskôr Materská škola I. Bystričany (1950 - 1991)

Prvú materskú školu s jednou triedou pre deti od troch do šiestich rokov zriadili v Bystričanoch 1. januára 1950 v priestoroch u Súkeníkovcov (za dnešnou cukrárňou). V prvých rokoch prevádzky bolo prihlásených až 75 detí a učiteľkou bola Helena Malovcová, dnes Vrtielová. Ďalšiu triedu pre škôlkarov otvorili 1. septembra 1954 v priestoroch bývalej rímskokatolíckej školy pri kostole. Pamätníci spomínajú na učiteľku

Peťovskú, rod. Hájovskú. Trieda materskej školy bola aj v priestoroch bývalej detskej poradne, vedľa Šnircovcov, a tiež v priestoroch za poštou (v dnešnom klube dôchodcov). Ako učiteľka pôsobila dlhé roky Viera Vrtielová, neskôr aj Oľga Jakalová.

Deti materskej školy v roku 1954

Po odsťahovaní základnej školy z budovy postavenej v notárskej záhrade pri hlavnej ceste začala od roku 1967 prevádzku materská škola I. Jej kapacita bola 50 detí. Vo funkcii riaditeľky sa vystriedali: Viera Vrtielová, Margita Sámelová z Oslian (viac ako 20 rokov), učiteľky: Bernadetta Tásková, Emília Hudecová zo Zemianskych Kostolian, Eva Krajčovičová z Kamenca pod Vtáčnikom. V školskom roku 1987/88 nastúpila za odchádzajúcu hospodárku Emíliu Obžerovú Angela Kollárová. V kuchyni pracovala Margita Radosová, školníčkou bola Alena Rybárová a ďalšie práce vykonávali dve dochádzajúce pracovníčky. Materská škola I. slúžila ako predškolské zariadenie až do júla 1991, keď bola zrušená.

Materská škola II. Bystričany (1980 - 2002)

Zvýšený počet detí vyžadoval zriadenie novej materskej školy, čo sa podarilo k 1. septembru 1980, keď na Vrškoch ukončili jej výstavbu. V materskej škole II. zriadili dve triedy s kapacitou 60 detí. Prvou riaditeľkou sa stala Oľga Jakalová a po jej odchode v školskom roku 1991/92 funkciu prevzala Jana Švecová. Ako učiteľky pôsobili Jana Švecová, Marcela Sluková, Margaréta Obžerová, Bernadetta Tásková. Vo funkcii

hospodárky sa v priebehu rokov vystriedali Žofia Homzová, Anna Duchovičová, Angela Kollárová, Terézia Radosová. Kuchárkou bola Helena Bohušová, upratovačkou Veronika Ďurtová, pomocnou kuchárkou Zuzana Kučerková. Na iné pracovné činnosti boli v tejto materskej škole zamestnané Magdaléna Dodoková, Anna Zeleníková, Emília Belicová, Eva Gašparovičová.

Materská škola I.

Základné školstvo

Základná škola v Chalmovej (1904 - 1962)

Už v roku 1904 bola Edmundom Vépym Vogroničom, zemepánom a patrónom kostola v Chalmovej, s cirkevným schválením zriadená *schola elementaris*. Od začiatku svojho vzniku prešla viacerými organizačnými zmenami a pre chalmovské deti slúžila až do školského roka 1961/1962. Pôvodný objekt školy s triedami od prvého až po piaty ročník sa nachádzal medzi kostolom a ihriskom. V školskom roku 1965/1966 bola pričlenená k ZDŠ Bystričany z dôvodu zrušenia školy jedna trieda žiakov z Národnej školy v Chalmovej. Vyučovala v nej Helena Kulperová. Počas jej prevádzky sa v nej vystriedalo niekoľko pedagógov: Anna Šmolková, Mária Görögová, Etela Sroková, Jozef Vahoš, Ľudovít Fráňa, Barbara Ružičková, Ján Zachar, Elena Zacharová, Emil Petřík, Elena Pernišová. V školskom roku 1954/55 navštevovalo školu až 35 žiakov, ale v posledných rokoch pred zrušením ich počet klesol na desať.

Chalmovské deti s učiteľom Emilom Petříkom z roku 1952

Obecná ľudová škola v Bystričanoch (1912 - 1941)

Zriadenie obecnej školy v Bystričanoch a jej zavedenie do prevádzky bolo nesmierne zdĺhavé a ťažké. Župný administratívny výbor vyzval obec na postavenie školy s jednou učebnou silou. Prvé rokovania výboru obce o zriadení školy sa konali už začiatkom januára 1910, ale bez akéhokoľvek úspechu. Po rade neúspešných rokovaní obecný výbor na svojom zasadnutí 3. septembra 1912 potvrdil, že sa o dočasné umiestnenie školy postará. Vyučovanie sa začalo 15. októbra 1912 pod vedením učiteľky Irmy Kolečániovej. V prvom školskom roku bolo zapísaných 59 žiakov a 18 dievčat v opakovacej škole, ktorá existovala pri elementárnej škole ako jej súčasť. Po absolvovaní dennej šesťročnej školskej dochádzky deti museli absolvovať ešte tri roky povinnej opakovacej školy. Pôvodne bola škola určená iba dievčatám a keďže sa vyučovalo najmä v nedeľu, opakovacie školy sa označovali aj ako nedeľné. V elementárnej škole sa učilo 25 hodín a v opakovacej v zimných mesiacoch 5 hodín a v letných iba 2 hodiny.

V Bystričanoch sa obecná škola nachádzala v budove rímskokatolíckej ľudovej školy, až 2. januára 1932 boli jej dve triedy presťahované do novovybudovanej školskej budovy a od školského roku 1934/35 bola rozšírená na tri triedy so 153 žiakmi. Obecná ľudová škola v Bystričanoch zanikla v zmysle zákona 308/1940 školským

Žiaci s učiteľkou Irmou Kolečániovou v roku 1925

rokom 1940/41 zlúčením s Rímskokatolíckou ľudovou školou v Bystričanoch.

Rímskokatolícka ľudová škola v Bystričanoch (1918 - 1941)

O počiatkoch tejto školy chýbajú nateraz doklady, ale pravdepodobne jej vznik sa spája s vytvorením fary pri miestnom kostole. Zachovaná kronika poskytuje prehľad o školskom dianí po vzniku Československej republiky. Záznamy začínajú školským rokom 1919/1920, keď v škole učil miestny farár Ján Brezina a o období predchádzajúcom uvádza: „Svetový požiar zahasil sviecu osvety bystričianskej. Pán učiteľ, organista František Čerňanský, nastúpil vojenskú službu, dostal sa však do ruského zajatia, tam i zomrel.“

Prvým učiteľom v spoločnom štáte Čechov a Slovákov sa od 1. októbra 1919 stal organista Vojtech Orban, syn predchádzajúceho učiteľa a kantora Jána Orbana a manžel miestnej poštarčky. Do žiackych lavíc jednotriedky zasadlo 74 žiakov, ktorí boli rozdelení do dvoch oddelení podľa schopností bez ohľadu na vek. Pretože v tom čase v Bystričanoch pôsobila aj obecná ľudová škola, ktorá nemala vlastné školské priestory, zaviedlo sa tzv. striedavé vyučovanie. Obe školy vyučovali v tých istých priestoroch, kde sa po pol dni striedali.

Učiteľ Vojtech Orban sa snažil vzbudiť v mládeži vlastenecké cítenie. Každý rok sa pri príležitosti dôležitých udalostí usporadúvali oslavy výročia vzniku republiky, výročia tragického úmrtia M. R. Štefánika,

Vás pozývajú dňa 3. septembra 1987 na

slávnostné otvorenie školského areálu ZDŠ

Začiatok o 15. hodine

Zraz účastníkov na dvore starej školy

Hudba a občerstvenie zaistené

Riaditeľ školy

Predseda ZRPS

K škole pribudla jedáleň a telocvičňa

Pozvanie na slávnostné otvorenie novej školy

ňami na vyučovanie fyziky a chémie, 6 kabinetmi, priestormi pre pedagogický zbor a sociálnym a prevádzkovým zázemím. V areáli školy sa nachádzali ďalšie dve budovy, v jednej z nich bola umiestnená telocvičňa s príslušenstvom a v druhej jedáleň s kuchyňou a priestormi školskej družiny.

Novú školu s 391 žiakmi viedol riaditeľ Gustáv Hrádel so zástupcom Augustínom Lukáčom. Pedagogický zbor tvorili: Ladislav Jakál, Hedviga Oršulová, Zuzana Staňová, Helena Kulperová, Mária Škopcová, Anna Kušnierová, Mária Huntierová, Jozef Kmeť, Anton Ďuriš, Marián Zubo, Mária Popovičová, neskôr Krížová, Lýdia Dudášová a Ján Dudáš. V tomto období sa otvorila aj školská družina s jednou triedou pre 25 žiakov z 1. až 5. ročníka. V školskej jedálni sa stravovalo 90 žiakov. Škola pre žiakov pripravila aj viacero záujmových krúžkov, z ktorých najväčšie úspechy zaznamenal futbalový krúžok pod

Pedagogický zbor v roku 1961 s riaditeľom Gustávom Hrádelom

vedením rodičov Jána Sluku a tanečný krúžok Bystričan s vedúcou Ľubicou Obžerovou. Tento školský rok sa ukončil smutnou udalosťou, len vo veku 36 rokov náhle zomrel riaditeľ školy Gustáv Hrádel.

V ďalšom školskom roku bol do funkcie riaditeľa školy menovaný Augustín Lukáč, zástupcom sa stal Ladislav Jakál a do kolektívu pedagógov pribudli Štefan Korec, Eva Bošanská a Gabriela Juhászová. Vo vyučovacom procese sa začalo s výučbou nepovinných predmetov: zborový spev viedol Ján Dudáš a nemecký jazyk vyučovala Eva Bošanská. Škola zaznamenala úspechy aj v súťaži zameranej na budovanie detských ihrísk a umiestnila sa na 3. mieste. Hokejisti s futbalistami na okresných súťažiach obsadili druhé miesto a hádzanářky sa v roku 1971 stali majsterkami okresu. Tanečníčky zo súboru Bystričan na okresnej prehliadke O zlatý krpec získali s tancami z Tekova prvú priečku svojej kategórie. Pamätné ostávajú i partnerské vzťahy so školami v Zlatých Honoroch, v Bruntále i v Lípovej-lázní, ale aj s Brigádou socialistickej práce Bane mládeže Nováky.

Mimoškolské aktivity zastrešovala od začiatku 70. rokov 20. storočia pionierska organizácia, ktorú tvorila viac ako desiatka oddielov pionierov a iskiev. Krúžky rozmanitého charakteru, výlety, súťaže a prehliadky patrili k obľúbeným formám a skupinová vedúca Ľubica Kršková, rod. Obžerová, dosahovala s deťmi viaceré úspechy. Činnosť žiakov v pionierskej

Úspešné gymnastky školy

organizácii sa zameriavala aj na zber papiera, železa, skla a liečivých rastlín.

Športové úspechy zaznamenali bystričianski školáci aj v ďalších rokoch. Darilo sa v športovej gymnastike mladším aj starším žiačkam. Obsadili 1. miesto v okresnom kole. Staršie žiačky získali 1. miesto v krajskom kole. Helena Matušková sa stala majsterkou kraja v gymnastike. V zápasení žiakov získal Peter Obžera titul majster Slovenska.

Základná škola Bystričany (1981 - 2002)

Skrátenie povinnej školskej dochádzky od roku 1981 znamenalo nielen zmeny vo vzdelávacom procese, ale prinieslo i nový názov pre školu. Pozitívom tohto obdobia bolo organizovanie škôl v prírode, z ktorých prvá sa uskutočnila v roku 1982 v Tatranskej Lomnici. Odvtedy sa škola v prírode stala súčasťou vyučovacieho procesu a stovky detí sa vystriedali na pobytoch v rekreačných zariadeniach po celom Slovensku.

Spoločensko-politické zmeny po roku 1989 sa prejavili v demokratickej voľbe vedenia školy. V druhom kole voľieb pedagogický zbor potvrdil vo funkciách predchádzajúce vedenie. Riaditeľom zostal Augustín Lukáč a zástupcom Ladislav Jakál. V tom čase v Bystričanoch vyučovali: Zuzana Staňová, Albína Radosová, Alena Obžerová, Lýdia Dudášová, František Ďuriš, Anna Komžíková, Alena Cířiková, Anna Radosová, Helena Bartošová, Ján Dudáš.

Po pionierskom slúbe

Školský rok 1990/1991 sa spája so zavedením nového predmetu: nemecký jazyk začal učiť pedagóg Ján Dudáš a prestala sa učiť ruština. Súčasne zanikla Pionierska skupina Mirka Nešpora. V školskej družine, ktorá mala dve oddelenia, pracovali vychovávateľky Helena Kmeťová a Katarína Pastieriková. Neskôr bola družina premenovaná na klub detí a zameriavala sa na organizovanie mimoškolskej činnosti. V škole pracovalo viacero krúžkov a veľmi úspešne pôsobil pod vedením učiteľky Albíny Radosovej zdravotnícky krúžok. O rok neskôr sa zmenilo vedenie školy, riaditeľskú funkciu prevzala Mgr. Anna Komžíková a zástupkyňou sa stala Mgr. Anna Radosová.

Ešte v prvej polovici 90. rokov 20. storočia sa podarilo zrekonštruovať špeciálnu učebňu chémie a fyziky a tiež sa zaviedlo plynové vykurovanie, ktoré nahradilo nepraktické kúrenie na pevné palivo. V roku

Kolektív učiteľov s riaditeľom Augustínom Lukáčom

Učebňa v prírode pri základnej škole

2001 sa zamestnanci školy s podporou rodičov rozhodli pre realizáciu náročného projektu. Z prostriedkov regrantikového programu ECHO a vďaka obetavosti rodičov a pracovníkov školy bol altánok - učebňa v prírode slávnostne otvorený v septembri 2004.

**Základná škola
s materskou školou
v Bystričanoch
(2002 - súčasnosť)**

V rámci transformácie spoločnosti prešla škola, ktorá vystupovala ako samostatný právny subjekt, od 1. júla 2002 pod správu obce a obecné zastupiteľstvo rozhodlo o zlúčení materskej a základnej školy do jedného celku. Z postu riaditeľky školy odišla Mgr. Anna Komžíková a po skončení výberového konania sa riaditeľkou stala dovtedajšia zástupkyňa Mgr. Anna Radosová. Funkciu

Vyučovanie informatiky

zástupkyne začala vykonávať Mgr. Helena Bartošová.

Úspešne sa v základnej škole pokračovalo v projekte Infovek, zriadilo sa internetové pripojenie a z nevyužitej triedy vznikla nová učebňa - špecializovaná trieda na vyučovanie informatiky a práce s počítačom. K významným projektom tohto obdobia patrí aj vybudovanie zimného štadióna za budovou školy, klzisko s umelým osvetlením slávnostne otvorili v januári 2004.

Škola v prírode

Basketbalový turnaj

Objekt materskej školy na Vrškoch

V čase letných prázdnin v roku 2007 po ťažkej chorobe zomrela riaditeľka školy Mgr. Anna Radosová. Dočasne školu viedla zástupkyňa a po výberovom konaní funkciu riaditeľa od 22. októbra 2007 začal vykonávať Mgr. Kamil Šteiner. Zástupkyňou sa stala Mgr. Ivana Plachá a ekonomickú agendu viedla Ing. Dana Paprancová. V pedagogickom zbore v školskom roku 2009/ 2010 pôsobili učitelia: Mgr. Helena Bartošová, Mgr. Alena Cifíriková, PaedDr. Ľubica Fruňová, Mgr. Alexandra Lukáčová, Mgr. Klauďia Lukáčová, Mgr. Eva Mendelová, Mgr. Jana Sluková, Mgr. Andrea Šteinerová,

Mgr. Jozef Zajac, Mgr. Iveta Zvalová a vychovávateľky školského klubu Mgr. Ľubica Kršková, Katarína Pastieriková. Prevádzkovú činnosť tohto školského zariadenia, teda školy a škôlky, zabezpečovali: Marta Gašparovičová, Angela Kollárová, Henrieta Mikulášová, Jarmila Mlčuchová, Mária Pažická, Mária Sliepková a Marián Mikula.

Materská škola II. na Vrškoch pod vedením zástupkyne riaditeľa pre materskú školu Jany Švecovej tvorí organizačný celok so základnou školou a tvoria ju dve triedy, v ktorých s deťmi pracujú učiteľky Marcela

Radosť najmenších

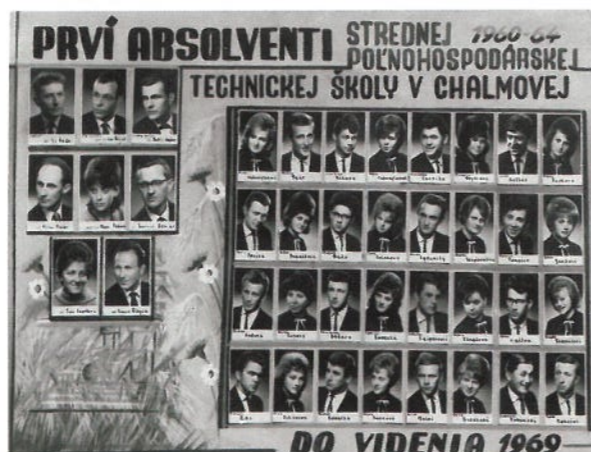
Sluková, Margaréta Obžerová, Katarína Pastieriková do júna 2008 a od septembra 2008 nastúpila Mgr. Ivana Zvarová. Pre deti v materskej škole varila Helena Bohušová, školnícke práce vykonávala Tatiana Kollárová. V materskej škole pracovali aj dochádzajúce učiteľky Helena Krištofčáková, Ivana Roháčová a Bc. Helena Kasalová. Škôlka prešla stavebnými úpravami s modernizáciou jestvujúcich zariadení, aby mohla deťom poskytnúť komfortné prostredie na hravé vzdelávanie.

Odborné školstvo

Stredná poľnohospodárska technická škola v Chalmovej (1947 - 1966)

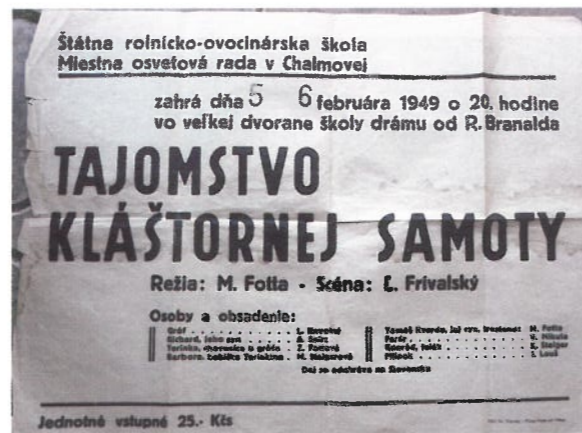
Pre tzv. referenčných pracovníkov v odbore poľnohospodárstvo vytvorili v roku 1948 v chalmovskom kaštieli po Haupt-Stummerovcoch dvojročnú roľnícku školu ovocinársku. Popri nej tu bola zriadená aj jednoročná škola na dosiahnutie nižšieho vzdelania pre učňov s praktickým využitím v poľnohospodárstve. Okrem týchto dvoch odborných škôl pracovala aj ďalšia škola s nadstavbovým jednoročným štúdiom, o ktorú sa zaujímali najmä poľnohospodári pracujúci na jednotných roľníckych družstvách v celom regióne. Prihlásení študenti, ktorých vek bol rôzny, od tých najmladších až po staršie ročníky, disponovali síce praktickými skúsenosťami, ale teoretické vzdelanie im chýbalo. Dosiadnutá maturita umožnila ich zaradenie do funkcie predsedov družstiev a riaditeľov poľnohospodárskych podnikov.

V počiatočnej činnosti školy zabezpečoval odborný profesor Michal Fotta a pod jeho

Z pôsobenia poľnohospodárskej školy v Chalmovej

vedením sa viac ako 30 žiakov začalo vzdelávať v odboroch s poľnohospodárskym zameraním. V rokoch 1960-1961 sa školy zmenili na štvorročnú poľnohospodársku technickú školu s maturitou. Areál kaštiela spolu s parkom a záhradou slúžili študentom na odborný praktický výcvik, počas ktorého sa učili štepiť, orezávať, pestovať a zvládať ďalšie techniky. V roku 1966 školu presťahovali do Prievidze.

Plagát divadelného predstavenia

Reedukačné centrum Bystričany (1966 - súčasnosť)

Po odsťahovaní školy priestory kaštiela od 17. augusta 1966 začalo využívať výchovné zariadenie - Domov mládeže, určené chlapcom vo veku od 15 do 18 rokov s nariadenou ústavnou a ochrannou výchovou. Prvých 48 mladistvých prišlo z Výchovného ústavu mládeže v Hlohovci. Resocializačný proces mládeže zabezpečovalo 16 pedagogických pracovníkov pod vedením prvého riaditeľa Albína Hladiša. Neskôr sa na poste riaditeľa vystriedali Milan Boďa, Koloman Habšuda, Imrich Michalský, Milan Gašpar. Krátka doba pobytu chlapcov v zariadení, 12 - 14 mesiacov, a ich znížená mentálna úroveň neumožňovali zriadiť odborné učilište. V prvých rokoch existencie sa praktické činnosti orientovali iba na drobné stavebné úpravy zariadenia a jeho okolia. V školskom roku 1972/1973 došlo k premenovaniu na výchovný ústav, ktorý už disponoval vlastným športovým areálom, novými triedami, garážou a skleníkom. Z rozhodnutia Krajského národného výboru, odboru školstva v Banskej Bystrici v roku 1976 zriadili vo výchovnom ústave dvojročnú učňovskú školu. Prví absolventi v odbore stavebná výroba, murári, opúšťali brány ústavu v júni 1979. V tomto období viedol zariadenie riaditeľ Ján Mäsiar. Prestavbou staršej budovy sa získali nové priestory, v ktorých sa začali učiť poľnohospodári.

Ďalší riaditeľ Stanislav Lomnický posilnil pedagogický zbor o psychológa a k režimovej zložke sa pridala psychoterapeutika, uskutočňovali sa prvé pokusy s autogénnym tréningom a skupinovými sedeniami. Za vedenia riaditeľa PhDr. Jozefa Koššu boli rekonštrukciou a nadstavbou pravého krídla budovy kaštiela vytvorené nové priestory pre školu.

K výrazným zmenám došlo v školskom roku 1993/1994. Zariadenie prešlo racionalizačnými opatreniami a nová riaditeľka Mgr. Viera Úradníčková urobila zásadné zmeny vo výchovnom procese. Ukázalo sa, že nový typ zariadenia, samostatný byt s malým hospodárstvom, pozitívne vplýval

na psychiku a správanie žiakov. Do roku 1995 boli v zariadení dvoj- a trojročné učebné odbory, zamerané na profesiu murár a poľnohospodár. Vzhľadom na to, že prichádzali žiaci, ktorí mali nad 16 rokov a bez ukončeného základného vzdelania, vedenie pripravilo v roku 1995 štyri jednorôčné kvalifikačné kurzy zamerané na profesie strojár, murár, maliar. K významným medzníkom zariadenia sa radí dátum 26. september 1995, keď školské zariadenie v Chalmovej prijalo logo s názvom VIENALA (viera, nádej, láska).

Po roku 1996 zariadenie prešlo nielen zmenami názvu, ale najmä premenou z internátnej formy na zariadenie rodinného typu, čo umožnila rozsiahlejšia rekonštrukcia objektu kaštiela a celého areálu. Organizované jednorôčné kvalifikačné kurzy pre strojár, murárov a maliarov, zakončené skúškami s vydaním osvedčenia, sú prípravou na povolanie po odchode zo zariadenia. Nariadená ústavná a ochranná výchova žiakov chlapcov nie je prekážkou ich účasti na celoštátnych súťažiach. Obľúbené sú najmä športové súťaže, na ktorých dosahujú popredné umiestnenia. Ocenenia však prinášajú chlapci aj z recitačných prehládok a v poslednom období ustúpilo do úzadia divadelníctvo, ktoré takmer desaťročie dominovalo. Dnes túto oblasť kultúry vypĺňajú malé javiskové formy.

Reedukačné centrum Bystričany patrí k jednému zo zariadení Krajského školského úradu v Trenčíne a v nepretržitej prevádzke sa v roku 2010 o 44 chlapcov staralo 28 zamestnancov.

Kaštieľ slúži reedukačnému centru